

3 bornholmske projekter skal vise nye veje til mere livskvalitet i yderområderne

Nye stier, guidede ture og udsigtsposter skal formidle Aakirkebys geologiske og kulturhistoriske fortælling. Et nyt maritimt multihus skal aktivere kulturhistorien i Snogebæk Havn. Og ikke mindst har Regionskommunen og den lokale borgerforening i Listed Havn planer om at etablere en udsigtsplatform og en trappe, der forbinder strand og vand med klippekystens stier. Sådan lyder visionerne bag tre bornholmske projekter, som nu modtager støtte til videreudvikling gennem Stedet Tæller - Realdanias kampagne for yderområderne. Hver især viser projekterne nye veje til lokal udvikling og bedre livskvalitet. Projekterne er udvalgt blandt 88 ansøgninger.

23. januar 2014

Kampagnesekretariatet
Borgergade 111
DK - 1300 København K

T: +45 33 33 99 10
E: info@stedet-taeller.dk

www.stedet-taeller.dk

”Bornholm er et helt særligt område i Danmark, og i Realdania glæder vi os nu over at kunne støtte videreudvikling af tre spændende projekter, som – hver på deres måde – kan bidrage til styrke livskvalitet og turisme på øen. De projektidéer vi har modtaget fra Bornholm vidner om lokalt engagement og et skarpt blik for, hvordan øens unikke kvaliteter kan aktiveres til glæde for borgere og besøgende,” siger programchef i Realdania, Karen Skou.

De bornholmske projekter er udvalgt som en del af Realdanias kampagne Stedet Tæller. Kampagnen støtter udvikling og realisering af konkrete, fysiske projekter, som udnytter yderområdernes særlige, stedbundne potentialer til at skabe dynamik og forbedre livskvaliteten lokalt.

Øens potentialer skal udvikles og formidles

De tre bornholmske projektidéer, som nu modtager støtte til videreudvikling sætter alle fokus på udvikling og formidling af øens særlige potentialer: I Aakirkeby skal stedets geologiske og kulturhistoriske fortællinger aktiveres gennem nye stiforløb, guidede ture og udsigtsposter. Ved Listed Havn skal adgangen til vandet og klippekystens stier forbedres. Og i Snogebæk vil et nyt maritimt multihus –med værksteds- og opbevaringsfaciliteter, bad, sauna og formidling af byens redningstjeneste –aktivere byens kulturhistorie.

”I Realdania tror vi på, at særlige steder og herlighedsværdier kan udnyttes til at hæve livskvaliteten for de lokale beboere og den rekreative værdi for os alle. Og netop det, er de bornholmske projektidéer endog meget fine bud på,” uddyber Karen Skou.

26 projekter skal inspirere til lokal udvikling

De bornholmske projekter er udvalgt blandt 88 ansøgninger fra yderområder fordelt over hele landet. I alt modtager 26 projekter nu støtte til videreudvikling.

Projekterne modtager mellem 50.000 kr. og 125.000 kr. – alt efter projektets størrelse og kompleksitet – til videreudvikling. Efterfølgende vil op mod halvdelen af de 26 projektidéer i løbet af efteråret 2014 få tildelt midler til realisering. Der er gennemført to ansøgningsrunder i den samlede kampagne, hvor kommuner, ildsjæle, turismeerhverv og andre yderområdeaktører har haft mulighed for at byde ind.

Se alle projekter på www.stedet-taeller.dk

Yderligere oplysninger

Karen Skou, programchef i Realdania, telefon 70 11 66 66
Kirstine Cool, rådgivningschef i Dansk Bygningsarv, telefon 25 34 27 25

FAKTA

Om de bornholmske projekter:

Linjer i Landskabet

Naturen omkring Aakirkeby indeholder en enestående geologisk og kulturhistorisk fortælling, som ikke er formidlet tydeligt nok. Nu ønsker regionskommunen og en bred gruppe af lokale foreninger at fortælle historien. Nye stiforløb, guidede ture, informationspunkter og udsigtsposter skal danne rammen om et indbydende rekreativt oplevelseslandskab og skabe bedre forbindelse mellem NaturBornholm og Aakirkeby.

Unik geologi

Højt i landskabet, fast funderet på det bornholmske grundfjeld og omkranset af to åløb, Læsåen og Grødby Å, der løber som livgivende linjer i landskabet, ligger Aakirkeby. Syd for byen falder terrænet, og terrænspringet skærer sig som en linje sydøst-nordvest, der deler Bornholm mod nord, domineret af grundfjeldets granit og gnejs, og mod syd af de langt yngre sedimentære lag af sandsten og skifer. På Klintebakken kan man helt skræve over et tidsspand på mere end én milliard år.

Rekreation og oplevelse

Nu ønsker Bornholms Regionskommune og en bredt forankret gruppe af lokale foreninger og lodsejere at trække disse enestående geologiske og kulturhistoriske værdier frem i landskabet. Det skal ske ved at binde landskabets oplevelsessteder sammen gennem koordinerede stiforløb.

Stinettet, som samtidig er motionsruter af forskellig længde, imødekommer gående såvel som cyklende, og vil være til glæde og gavn for såvel lokale som turister. Attraktionerne langs ruten gøres synlige og sikres af en form for indkapsling, der giver mulighed for at opleve og forstå historien og sammenhængene i landskabet. Klintebakken formidles gennem QR koder og opdateres informationsskilte, og ved et vestligt udsigtspunkt etableres et fysisk element, som samler og formidler *Linjer i Landskabet*.

”Det er med den allerstørste glæde, at AakirkeBYtinget og SYTE har modtaget meddelelsen om, at vores ideoplæg er udvalgt til videreudvikling til et egentligt projekt. Det vil styrke turismen i området og give borgerne i Aakirkeby, ja, på hele Bornholm, nogle fantastiske muligheder for at opleve de natur- og kulturhistoriske værdier i området. Uanset om vi til sidst opnår støtte til at gennemføre projektet, vil udvælgelsen give os et spark i den rigtige retning,” siger Bjarne Westerdahl, formand SYTE.

Landskabet som turismål

Projektet er udvalgt til videreudvikling i Stedet Tæller, fordi det tilgængeliggør et enestående geologisk område, skaber bedre forbindelse mellem Aakirkeby og NaturBornholm, og har et stort besøgs-potentiale for både lokale og turister.

FAKTA:

- / Status: Projektet er udvalgt til videreudvikling.
- / Vision: At tydeliggøre og forstærke geologiske og kulturhistoriske spor i landskabet til rekreation og oplevelse.
- / Hovedgreb: At anlægge stiforløb og infostandere om området.
- / Organisation: Sydbornholms Turist- og Erhvervsforening er ansøger. I arbejdsgruppen sidder repræsentanter for NaturBornholm, Aakirkeby Byting, Naturfredningsforeningen og Naturhistorisk Forening på Bornholm.

Yderligere information kontakt:

Bjarne Westerdahl, Formand for SYTE, telefon 24 62 09 66

Udsigts- og rastepads ved Listed Havn

Det lille, bornholmske fiskerleje. Listed, har brug for en skønnere indgang og bedre adgang til landskabet. I samarbejde med kommunen vil den lokale borgerforening etablere en udsigtsplatform og trappe, der forbinder strand og vand med klippekystens stier og giver erhvervshavnen nyt rekreativt liv. Målet er at forskønne, formidle og tilgængeliggøre naturen.

En skøn indgang

Klipper af Svaneke granit, småvige og strandenge med et enestående planteliv, blandt andet levende fortidsminder. Edderfugl, toppet lappedykker og fiskehejre. På Bornholms østkyst ligger Listed – et lille fiskerleje, hvis mange bevaringsværdige huse smyger sig langs klippekysten.

Byens levende fiskerihavn er en vigtig del af turismeoplevelsen, men da erhvervsfiskeriet – lige som i så mange andre småhavne – snart er fortid, er det nødvendigt at satse på at forskønne, tilgængeliggøre og formidle naturen i stedet.

Fra havnen fører en skråning ned til en lille grusstrand, der fortsætter vestpå langs kysten til et område med strandeng. Stranden er det eneste sted ved havnen, hvor det er muligt at komme til havet uden at forcere klipper. Men området er også skæmmet af bygningsaffald, et gammelt husfundament og et nedslidt borde-bænkesæt. Stedet har potentiale til at blive en skønnere indgang til den lille by og skabe bedre tilgængelighed til naturen udenom.

Naturen i fokus

Nu ønsker den lokale borgerforening og Regionskommunen i fællesskab at aktivere havnens rekreative potentialer. Målet er en udsigts- og rastepads i form af et 40 meter langt og halvanden meter bredt trædæk, der skal løbe parallelt med molen. Dertil er det planen at etablere en ny trætrappe, der følger den gamle moles forløb og forbinder strand og vand. Og ikke mindst ønsker projektgruppen at sætte fokus på naturen gennem formidling i form af guidede ture og informationstavler.

Formålet er at åbne til et naturområde ved Listed Havn og dermed skabe gode rammer for lokale og turister. Projektet vil være med til at understøtte Bornholms turismestrategi og bestræbelser på at være en grøn ø. Og det kan understøtte det lokale liv og de foreninger, der allerede er etableret på havnen.

”Det er en stor glæde og opmuntring, at Realdania har valgt at støtte Listed Borgerforenings projekt om at skabe et nyt, smukt mødested ved Listed havn. Nu fortsætter vi fortrøstningsfuldt arbejdet med at skaffe midler til realiseringen af projektet, der vil betyde, at Listed får endnu en attraktion til glæde for både fastboende og turister,” siger Karen Nørregaard, formand for Listed Borgerforening.

En ny destination

Projektet er udvalgt til videreudvikling i Stedet Tæller, fordi det lægger op til at åbne for et varieret naturområde og skabe en ny destination. Og fordi det kan vise, hvordan man skabe mærkbare forandringer for en relativt lille, økonomisk indsats.

FAKTA:

- / Status: Projektet er udvalgt til videreudvikling
- / Vision: At give adgang til naturoplevelser og forskønne et kystområde ved Listed havn, hvorved området bindes sammen med de stier, der løber langs Bornholms kyst.

- / Hovedgreb: Etablering af udsigtspost, trappe og formidlingstiltag.
- / Organisation: Listed borgerforening og Bornholms Regionskommune

Yderligere information kontakt:

Karen Norregaard, Formand for Listed Borgerforening, telefon 56 49 66 09

Maritimt multihus og identitetsskabende oplevelseslandskab i Snogebæk

Gennem generationer har Snogebæk Havn fungeret som en levende fiskerihavn. I dag er kun en enkelt erhvervsfisker og en masse mindre fritidsjoller tilbage - og stranden er overtaget af surfere, badegæster og fritidsfiskere. Nu vil Bornholms Regionskommune aktivere den maritime kulturhistorie som afsæt for mere turisme og en udvidelse af sæsonen.

Havnen, stranden og havet har været stederne, hvor Snogebæks fiskerfamiliers barske og dramatiske liv har udspillet sig gennem århundreder. Men selvom fiskerierhvervet i dag er sendt på pension, hersker her stadig en særlig maritim stemning med rødder i stedets historiske rolle som redningsstation.

I dag lever områdets beboere primært af turisme, men byen trænger til en kærlig hånd – med respekt for det autentiske fiskermiljø. Snogebæks velbevarede kulturhistoriske kystmiljø har potentiale til at blive aktiveret som led i byens videre udvikling.

Maritimt multihus

Formålet med dette projekt er at understøtte rammerne for et moderne, aktivt fritidsliv og samtidig udvide turistsæsonen. Afsæt er stedets fortællinger, menneskeskæbnerne og landskabet fra Bornholms første, sejlene redningstjeneste. Målet skal nås ved at udvikle det fysiske havnemiljø med udgangspunkt i fiskerlejets historiske rolle som redningsstation.

Konkret er tanken at etablere et maritimt multihus med værksteds- og opbevaringsfaciliteter, bad og sauna samt formidling af redningstjenesten i Snogebæk. Derudover er hensigten at udvikle et maritimt oplevelseslandskab ved at omdanne den nuværende parkeringszone til socialt samlingspunkt og udendørs aktivitetsrum for maritime aktiviteter med mulighed for blandt andet reparation af grej, både og opskæring af fisk.

”Vi glæder os til at udvikle projektideen i samarbejde med Stedet Tæller og borgerne i Snogebæk. Det har længe været et ønske i Snogebæk at få den gamle redningsbåd hjem til byen igen og iscenesætte den dramatiske fortælling om den første sejlene redningstjeneste på Bornholm. Historien skal fortælles og indgå i et maritimt multihus, som også skal rumme værkstedsfaciliteter og rammer for moderne vandsportsaktiviteter. Et sted, hvor nye fællesskaber kan dannes på tværs af generationer og interesser,” siger Gugga Zakariasdottir, Bornholms Regionskommune.

Med afsæt i kulturhistorien

Projektet er udvalgt til videreudvikling gennem Stedet Tæller, fordi det kan vise hvordan man kan udvide turistsæsonen med udgangspunkt i kulturhistoriske kvaliteter. Realiseres idéerne, kan de mange tiltag sikre stedets eksisterende kvaliteter, skabe gode rammer for lokale aktiviteter og bidrage til bl.a. lokal udvikling og turismeudvikling.

FAKTA:

- / Status: Projektet er udvalgt til videreudvikling.
- / Vision: At understøtte rammerne for et moderne, aktivt fritidsliv og udvide turistsæsonen.
- / Hovedgreb: Etablering af et maritimt multihus med bl.a. værksted, opbevaring, bad, sauna og formidling af redningstjenesten.

/ Organisation: Bornholms Regionskommune i samarbejde med lokale borgere

Yderligere information kontakt:

Gugga Zakariasdottir, Arkitekt Bornholms Regionskommune, telefon 56 92 21 13

De øvrige udvalgte projekter er:

Lolland-Falster

/ **Synliggørelse af Søbred og historisk kirkemiljø i Maribo**

Landskabelig bearbejdning kan skabe bedre forbindelser mellem Maribos markante historiske arv og naturherligheder - og dermed aktivere byens største potentialer.

/ **Markedsplads og torvehal i Nakskov**

Visionen i Nakskov er udvikling af en smukt udformet markedsplads, som understøtter salg af Lollands mange fødevarer specialiteter og styrker byens image.

/ **Landbolyst tæller for Fejø**

To lokale ildsjæle ønsker at gendanne det historiske hotel, Landbolyst, som omdrejningspunkt for overnatninger, møder og sociale kulturelle aktiviteter på Fejø.

/ **Røgerier i Langø**

Målet for dette projekt er opførelsen af to nye røgerier, som skal støtte op om Langø's turisme og produktion af kvalitetsfisk.

Møn

/ **Camønoen**

Lokale ildsjæle på Møn vil skabe en vandre/pilgrimsrute, der kan koble øens forskellige oplevelser og aktører sammen og give nye oplevelsesmuligheder.

Sejerø

/ **Marebjerg Gård**

Dette projekt kan gøre den nedlagte landbrugsejendom, Marebjerg Gård, på Sejerø til nyt samlingspunkt af høj arkitektonisk, lokalhistorisk og bæredygtig kvalitet.

Fyn og øer

/ **Kulturmejeriet**

I den nordfynske by Morud har en lokal forening og ejendommens ejer taget initiativ til at omdanne det næsten 100 år gamle Rue Mejeri til et kulturelt center.

/ **360 grader havn og bælt – molehovedet i Assens**

En ny gangsti og udsigtsplatform skal være med til at udvikle Assens Havn som ramme om rekreative aktiviteter.

Fra benzin- til badehus på Ærøskøbing Strand

Lokal projektgruppe ønsker at genanvende Ærøskøbings Havns gamle benzinhus til omklædningsrum, toilet, bad og sauna.

Jylland:

- / **Solnedgangspladsen**
I Gammel Skagen ønsker projektgruppen at skabe en robust, stillisteret menneskeskabt solnedgangsplads i klitterne.
- / **Opleveleshavnen – det sorte tårn i Hirtshals**
Dette projekt skal understøtte det upolerede, industrielle havnemiljø i Hirtshals og skabe nye oplevelser, blandt andet ved at opføre et nyt udsigts- og formidlingstårn.
- / **Matchmakingzone Klitmøller**
Gruppen bag Matchmakingzone Klitmøller ønsker at etablere et netværks- og erhvervsudviklingssted, hvor beboere og brugere kan mødes.
- / **Mors på kanten**
Lokale ildsjæle ønsker at etablere servicestationer på Mors' mange havne, hvor det bliver muligt at leje f.eks. cykler og kanoer og skræddersy en afvekslende tur på kanten af øen.
- / **Limfjordsteatret – et teater i udvikling**
Opførelsen af et Limfjordsteater skal samle lokale frivillige på Mors og forene kultur, sport og uddannelser på ét sted.
- / **Landsbyen de 7 sogne**
Ved at stå sammen ønsker landsbyerne Karby, Redsted, Torf og Hvidbjerg at skabe en superlandsby, bl.a. gennem genanvendelse af tomme ejendomme.
- / **Stinesminde Havn**
Ved Mariager Fjord ønsker Stinesminde Borgerforening at forbedre Stinesminde Havn ved iscenesætte den som ramme om rekreative aktiviteter.
- / **Tårs Vandtårn**
Med dette projekt skal det undersøges, hvordan Tårs Vandtårn kan aktiveres som udsigtspunkt og vartegn for byen og som uformelt, udendørs aktivitetsrum.
- / **Egil Fischers Ferieby og Femmøller Strand**
På Djursland skal Egil Fischers Ferieby og Femmøller Strand genetablere stedets oprindelige værdier og landskabsarkitektoniske intentioner.
- / **Ålbæk Strandpark**
Bedre adgangsforhold, nye stisystemer og opførelsen af en 'strandparkstation' skal revitalisere Ålbæk Strand og gøre den til løftestang for bedre livskvalitet.
- / **Porten til Skjern Å**
En fælles indgang og en række innovative formidlingstiltag kan aktivere Skjern Ådal.
- / **Fra rekreation til rekruttering i Ringkøbing**
Lokale iværksættere og kommune ønsker at skabe indbydende rammer for højtuddannede ved at etablere et erhvervskollegium i en historisk bygning.
- / **Revitalisering af Fanø Bad**
Fysisk bearbejdning og strategisk planlægning skal revitalisere den historiske promenadekultur ved Fanø Bad og styrke naturen.
- / **Porten til Vesterhavet**
Et nyt samlingssted skal bidrage til at fastholde turismen i Søndervig og genskabe fokus på det, der i første omgang tiltrak besøgende til den vestjyske badeby.

OM KAMPAGNEN

Stedet Tæller er en Realdania-kampagne, der frem til 2016 støtter udvikling og realisering af konkrete, fysiske projekter i Danmarks yderområder. Kampagens projekter skal være med til at udvikle og udnytte de stedbundne potentialer, der kan bidrage til at styrke livskvaliteten i Danmarks yderområder.

Realdania har afsat 115 mio. kr. til den samlede kampagne.

To ansøgningsrunder – to fokusområder

Der er gennemført to ansøgningsrunder i den samlede kampagne, hvor kommuner, ildsjæle, turismeerhverv og andre yderområdeaktører har haft mulighed for at byde ind.

De udvalgte projekter i anden og sidste ansøgningsrunde støttes med op til 125.000 kr. til eksterne rådgivere til videreudvikling på skitseniveau. I løbet af 2014 afgøres det, hvilke projekter der vil modtage støtte til realisering.

Det var muligt at søge inden for de to fokusområder *Mulighedernes Danmark* og *Kvalitet i kysternes turistbyer*. Mens fokusområdet *Mulighedernes Danmark* støtter udvikling af konkrete, fysiske projekter med afsæt i yderområdernes stedbundne potentialer, retter *Kvalitet i kysternes turistbyer* særlig opmærksomhed mod yderområdernes kystnære, bebyggede områder med turismepotentiale.

OM STEDBUNDNE POTENTIALER

Stedbundne potentialer er udviklingsmuligheder med afsæt i et bestemt steds unikke kvaliteter. Det kan være kulturarv, natur eller en levende, lokal håndværkstradition. Stedbundne potentialer kan også være lokal kultur, værdier eller sociale netværk, der er opstået over tid.